

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1906.

XXXV. évfolyam. 266. szám.

Szerda, november 21.

Külügyi politikánk.

(Politikai munkatársunktól.)

Budapest, november 20.

A külügyek vezetésében beállott változás és általában külügyi politikánk, most különösen a delegációk ülésezése alkalmával erősen aktuális és előreláthatólag nagy hullámokat fog fölverni.

Külügyi politikánk iránti érdeklődés nagy hullámverése érhető mert az új korszakban fontos változásokat vár a nemzet ez irányban.

Ezt nem is lehet csodálni, mert már valóban ideje annak, hogy külügyi politikánkban radikális változás álljon be.

Bécsben mindig értették ahhoz, hogy a külügyi politikát a magyar nemzetet minden közösséget megtagadó férfiak intézzék. Hermetice elzárták a külügyeket a magyar nép érdeklődése előtt. Így történt, hogy számbavehető külügyi politikusunk Andrássy Gyula gróf óta nem is volt.

Magyarországot tehát Ausztria szemüvegén át látta régi idők óta a külföld. Hogy ez a szemüveg milyen mutatott, minek feltárnunk, tudja azt minden magyar ember, bár csak keveset érdeklődött is a külföldhöz való viszonyunk iránt.

Ugyilátszik azonban, hogy mostanában a külföld felvilágosítása tekintetében történt gondoskodás a magyar kormány részéről. Egy sokat megrágalmazott, lekicsinyelt és küzdelmeiben kigunyolt nép becsületének helyreállításáról van szó. Föl akarjuk tárnai a világ előtt azt, hogy mik voltunk, mik vagyunk, mik az eszményeink, amelyekért becsülettel küzdöttünk és küzdeni fogunk. Nekünk nincs semmink, amit a külföld előtt el kellene takarnunk.

Szegény ez a nemzet? Hát tudja meg

a világ, hogy azért szegény, mert amink volt, azt vagy odaadtuk másért nagylelkűségből, vagy azért, mert az, akit a végzet hozzánk láncolt négy évszázadon át, nagyon értett ahhoz, hogy ami erőnk megmaradt a tatár- és törökjárásból, a saját javára, a saját népének boldogítására gyümölcsöztesse.

Társadalmi és egyéb intézményeink nem versenyezhetnek a külföldével? Nem tagadjuk. Hisz szegénységünkönkövetkezik, hogy tengernyi seb sajog e földön, amely gyógyulást vár. De állítjuk azt, hogy megvan e népben a jóra, a szociális bajoknak gyógyítására való törekvés. Erőhöz akarunk jutni. Először is tisztázuk helyzetünket a szomszédokkal, aki nyíltan és lopva jár éléskamránkba hogy megdézsmálja az életet. Majd azután sorra vizsgáljuk a sebeket. Ott alkalmazzuk az orvosságot, ahol legsürgősebb. Kenyeret és jogot egyaránt akar ez a nemzet minden fiának juttatni.

Oszinteség volt e nép jellemvonása mindenkor. A látószemű külföldi, aki hazánk földjére lép, meg fog arról győződni, hogy mi nem takarunk el előtte semmit és hogy valóban csodával határos, hogy ennyire vagyunk és meg fog arról győződni, hogy ez a nép, ez az ország van hivatva arra, ha gonosz és irigy kezek fejlődésében, erejének kifejtésében meg nem akadályozzák.

Ideje tehát, hogy a külföld végre meglássa, mik vagyunk, mink van most és lássa meg egy negyedszázad múlva, ha megszereztük fejlődésünk nélkülözhetlen biztosítékait, hogy mik leszünk még.

Ehhez pedig az kell, hogy a külügyek vezetése olyan irányu legyen, hogy Magyarországot ne rejtse el Ausztria mögé.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége nyitva minden nap délután 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünneppnapon délután 2 órától este 10 óráig.

November 25. Állatorvosok gyűlése.
December 10. Közigazgatási bizottsági ülés.

— **Kinevezés.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Domány Ödön nagykikindai törvényszéki jegyzőt a szabadkai törvényszékhez albiróvá nevezte ki.

— **A szerbek Mihály napja.** A gör. kel. szerb és gör. kel. román egyházak ma ünneplik Mihály arkangyal emlékeztétét. Ez alkalmából a gör. kel. szerb templomban ünnepi istentisztelet volt.

— **A párdányi választás.** A párdányi választókertületben este fél 8 órakor ért véget a választás a következő eredménnyel: Ifj. Daniel Pál alkotmánypárti kapott 1220,

Kiszely Kálmán függetlenségi 730,

és Manojlovićs nemzeti 78 szavazatot.

E szerint ifj. Daniel Pált 412 abszolút többséggel képviselővé választották. A rokonszenves fiatal képviselőt az ország minden részéből elhalmozták szerencsekívánatokkal.

— **Karácsonyi vásár.** A helyi Magyar Védő-Egyesület a közelgő karácsony és újév alkalmából vásárt rendez olyan cikkekből, melyek alkalmi ajándéktárgyak lehetnek. Célja ezzel az egyesületnek az, hogy ezen a vásáron alkalmat adjon a hazafias közönségnek arra, hogy a helyi ipari termékek s a hazai iparcikket közvetítő helyi kereskedelem mellett tüntessen, nemcsak azzal, hogy a cikkek megtekintésére elzarándokol, hanem azzal is, hogy a karácsonyi és újévi ünnepek

A „TORONTÁL” tárcája.

A titok.

Katharina zöldségárusnő volt Boroszlóban; a piacon általában ismerték fékezhetlen nyelvről és arról, hogy nem tudott titkot tartani. Ilyen asszonyok mindenütt találtak (csak az én házamban nem!) de Katharinát ezért a közlékeny természetéért még a saját édes komaasszonya is pletykásnak nyilvánította. Aki Boroszlóban vagy akár egész Sziléziában valamit közbirre akart tétetni, csak a legnagyobb titoktartás mellett Katharinának kellett elmondania, aki méltóságteljesen ült salátás kosarai között a Szent-Erzsébet göth stíltü temploma előtt. Mintha egy szórólövegű ágyuba helyezték volna el a titkot, mielőtt elűtik!

Oly kitartással beszélt, mint ahogy a kutvize folyik, és az összes kofák, komák, szolgák, szakácsnők, sőt a rendőrök is úgy jártak hozzá, akár a kuthoz vizet inni.

Annak a szokásnak, hogy mindent elmondott, köszönhette Katharina viruló színét, jó étvágyát és lelki nyugalmát. De az ég egyszer egy rettenetes próbának tette ki.

Egy este, mikor azzal foglalatzkodott, hogy vacsoráját készítse el, mely borsóból és piritott szalonnaszalagokból állt, kopogás hallatszik a kert ajtaján, melyen soha senki sem járt se be, se ki, mert a zöldséges kertet magas fal vette körül. Az ajtó belülről volt bezárva. Katharina ijedten kapott az asztalon levő lámpa után, a lábai reszkettek s az ajtóhoz közeledve, kérdé:

— Ki jár itt ily későn?

Egy alázatos hang suttogja a kulcslyukon át:

— Én vagyok, Fritz, Katharina néni nyissa ki.

Katharina kinyitja és Fritzet, testvérfiát, látja belépni, rongyosan, mint egy utcai betyárt; igen, Fritzet magát, azt a lumpot, azt a szökött katonát, akit úgy szeretett, mint a szemévilágát, és aki, ahogyan az ajtón belül volt, elkiáltja magát:

— Adjon nekem enni, néni, mert meghalok az éhségtől.

Az emberek azt hitték, hogy Fritz három év óta Amerikában van, a néni is azt hitte és fűnek-fának elbeszélte. Nagy volt tehát a meglepetése, mikor egyszerre, ilyen állapotban látta megjelenni.

— Oh! te nyomorult gazfickó, hát mit csinálsz itt? Nem tudod, hogy köröztetnek mint szökevényit; nem tudod, hogy már háromszor kerestek lakásodon a csendőrök?

— Csendesen, az Istenért...

— Nem tudod, hogy ha megtalálnak, börtönbe vetnek és ott rothadsz?

Miközben így beszélt, a jó asszony már ki is találta neki a saját vacsoráját (borsót, piritott szalonnaszalagokkal) és egy üveg sört, meg egy nagy karéj kenyeret tett a füv elé.

— Most a maga kezei között van az életem, Katharina néni!

— Oh, szent Erzsébet!

— Hallgasson már, az egekre kérem, ha beszél, akkor el vagyok veszve. De hadd igyam előbb egy korty sört. Égek a szomjúságtól és meghalok az éhségtől. Csak rejtse el itt, valahol a házában.

Mikor Fritz egy kicsit magához tért, elbeszélte, hogy hallotta Amerikában, hogy a legközelebbi császárbüroium alkalmával a császár teljes amnesztiát akar adni a politikai elítélteknek és a szökött katonáknak. Amerikában már sehogy sem tudott megélni, tehát néniéjére gondolt Boroszlóban. Csak egy hónap hiányzik még az amnesztia proklamációjáig, rejtse el őt erre az időre és hallgasson... hallgasson.

— Oh, szent apostolok, hisz jól tudom, hogy hallgatni kell!

— Ha ma börtönbe zárnak, felek, hogy a császár ott fog felejtetni. Magától függ tehát az életem, édes néniém, anyám jó nővére!

A néni megesküdött, de Fritz nem elégedett

meg egy esküvel, még egyszer kellett megesküdnie Jézus urunk képére.

A padláson volt egy kis kamara, oda rejtőzött el Fritz. Innen láthatta a szent Erzsébet tornyát és a gólyákat, melyek a kéményekre ügyelnek fel. Hogy ne unatkozzék, vadászott egerekre és legyeket fogdosott a pók számára. A néni háromszor napjában hozott enni és inni valót s mindennap esküdnie kellett két keresztbe rakott fadarabra. Isten őrizz! Most már nem nyitotta volna ki a száját sekinek!

Katharina esküdött és újra esküdött és tulajdonképpen nem is volt erre szükség. Ő legjobban tudta, hogy drága, egyetlen unokaöccse az ő titoktartására volt bízva és még egy arcárándulással sem árulta volna el. De ő maga is annyira félt attól, hogy esküjét megszegi, hogy két napig betegnek adta ki magát és nem ment el a piacra. Mikor első reggel megjelent káposztás és salátás kosarai között, nagy bűhöt csináltak vele és minden oldalról kérdezték:

— Katharina mama, mi történt magával?

— Egy kis lázam volt.

— Milyen dült arca van...

— Igen, igen, mondom, egy kis láz...

— Ott voltam az ajtajánál, hatszor is kopogtam, de semmi válasz.

— Ágyban voltam, édesem.

— Mi az újság, Katharina mama, mintha gondjai lennének?

— Hát az van a dologban... persze, hogy gondjaim vannak. Mindegyikünknek vannak kellemtelenségei.

— Hát az unokaöccsről semmi hír?

— Kitől?

— Fritztől.

— Eh!... mit tudom én? ha beszélhetnék... de nem tudok semmit, ámen.

— Hallott már az amnesztiáról, melyet a mi császárnak a szökevényeknek akar adni?

— Hogy hallottam-e? Olyan dolgokat mesél

alkalmából ajándékozni szokott tárgyakat ezen a vásáron szerezzék be azon tudatban, hogy ezzel hazafias kötelességet teljesít. A védő-egyesület, mielőtt a rendezés érdemébe bocsátkoznék, kikéri az egyes szakemberek véleményét s azok tanácsait mérlegelve fog a vásár rendezéséhez. Tegnap ily tanácskozást tartott az ipartestület helyiségében Seprős Valter ipartestületi elnök több kereskedelmi és ipari szakemberrel. Beható eszmecsere után ajánlják az egyesületnek, hogy csak helyi iparcikkek és csak oly hazai ipari termelvények állítsanak ki, melyeket a helyi kereskedelem ez időszakra közvetíteni képes. Egyedüli kivételt a közel vidék háziipara, szerb és román szőnyegek, vásznak, himzsfélék stb. és muzslyai fonott szék- és divánféle népipari cikkek bocsátassanak a vásárra. A helyi női kézimunkák, gazdasági termelvények szintén a vásár tárgyai lehetnek. Ugyane tárgyban a Védő-Egyesület női szakosztálya holnap fog tanácskozni.

— **Nagy idők tanuja.** Mint Versecről írják lapunknak, ott vasárnap meghalt özv. Kümmert Károlyné. A 94 éves tisztes matróna élénk szerepet játszott a szabadságharc idejében és sok szegény magyarnak tett szolgálatot, különösen az elnyomatás korában. Az elhunyt matrónának a férje ugyanis élelmezési tiszt volt Pancsován s neki mint nejeének módjában állott az ottani kontumác (vesztglő) épületben elzárt magyarok sorsán könnyíteni. A szegény magyar foglyok alig kaptak enni s ő látta el őket éjjelenként titokban élelemmel, később pedig kedvező pillanatban kiszabadította a magyarokat fogságukból. A derék asszony férje halála után Pancsováról Versecre költözött egyik leányához, Kvermarsch Hermanné nyug. mérnök nejehez s ott élt általános tisztelettel környezve. Az érdemes matrónát nagy részvéttel temették el Versecen.

— **Gazdasági jelentés.** A nagyszentmiklósi állami gazdasági tudósító jelenti lapunknak: A buza 1280 egész 13 kor., tengeri 9 kor., 920, rozs 10—1020 kor., árpa 10—1020 kor., zab 12—1240 kor. és 100 kilogrammonként. Látható buzakészlet műmalomban és a kereskedők kezén usque 24500 méter. A legutóbbi 8 napon belül sem volt eső. A vetésekre áldást hozó lenne egy kiadó eső, különben az ősziék gyengén mennek a télbe. Mint különös körülményt fölemlítendő, hogy a helybeli nagyszabású műmalomnál igen sok idegen munkás keres napszámfoglalkozást, ami annak tulajdonítható, sok nyári keresetök kevés lehetett.

— **Kaszinói tea-estélyek.** A nagybecskereki kaszinó társulatának választmánya elhatározta, hogy az idei téli szezonban tea-estélyek rendezésével igyekszik a társadalmi életet élénkíteni s a téli

hosszu esték egynehányát vidámmá tenni. Ezért háromhetenként, még pedig az elsőt már e hó 28-án, azután december 19-én, jövő 1907. év január 9-én és 30-án, február 20-án és végül március 13-án, mindenkor szerdán esti 8 és fél (fél kilenc) órai kezdettel, disztermét a kaszinótagok és családjaik, valamint az egész idényre érvényes meghívó jeggyel meghívott vendégek rendelkezésére bocsátja. Az estélyeken esetleg tánc is lesz. Részvételijeg estéknként és személyenként 1 korona, mely díjban tea, sonka, sütemény és — esetleges táncot kivéve — a zene díja is befoglalatik.

— **Tolvaj flu.** Tipong Miklós Szent-Vendel-utcai lakos tegnap reggel eltávozott a lakásáról s a konyhaajtót bezárta. A délelőtti folyamán, a mikor a lakástulajdonos még távol volt, Treier Ferenc, egy 14 éves fiú felmászott a ház padlására s ott régi kulcsok közül kiválasztott egyet, amely a konyhaajtó zárját kinyitotta. Ily módon behatolt a lakásba és onnan egy borotvát, egy tájtékpipát, egy szemüveget, egy pénztárcát, 2 csomag dohányt és egy dohánytartót emelt el. Ezeket a tárgyakat potom pénzért elherdálta s mikor a csendőrség kézrekerítette, már nem volt nála semmi. Az elzúllott fiú ellen, akivel a csendőrségnek már több ízben volt dolga, megindították az eljárást.

— **Baromfiállítás Nagybecskereken.** A torontálmezei gazdasági egyesület, amely mezőgazdaságunk és állattenyésztésünk fejlesztése érdekében már annyit tett, ma szaporította közhasznú tetteinek számát egy minden tekintetben kiválóan sikerült baromfiállítás rendezésével. A kiállítás az Aradáci-utcai mentelep fedett helyiségeiben van elhelyezve s ma reggel 9 órakor nyitotta meg Marton Andor titkár a gazdasági egyesület nevében. A kiállítás egészen egyszerű keretben van elhelyezve, ami csak helyeselhető, mert ezzel a kiállítókak tetemes költségtől kímélik meg. A kiállításra felhajtottak 1200 darab orpington, langshan és plimout tyukokat, 150 darab emdeni libát és 200 darab pekingi kacsát. A kiállított anyag elsörendű, szelbnél-szebb példányok láthatóak s a vásárlási kedv is meglehetősen élénk. A kiállítási helyiségben nagyszámu közönség hullámozott fel-alá, köztük számos előkeiőség Nagybecskerekről és a környékbeli földbirtokosok köréből. A kiállítás élénk részvét mellett egész nap tartott és csak este záródik le.

— **A temesmegyei méregkeverők.** Távirataink között tegnap röviden jeleztük azt a tömeges méregkeverést, amit Temes megyében fölfedeztek. A nagyszabású bűnesetről most a következő részleteket jelentik: Ploszkár Máca knézi

parasztasszony rossz lábon, állandó haragban élt az urával és ezt az egész község tudta. A múlt év őszén meglátogatta az asszonyt Petromán Márta és azt ajánlotta neki, hogy tegye el láb alól az urát és mindjárt hozzá is tette, hogy néhány forintért annyi mérget bocsát a rendelkezésére, amennyi éppen elég, hogy a férjétől megszabaduljon. Ploszkár Máca szüleg bele is ment az üzletbe, megvette a mérget, de ahelyett hogy azt a férjének adta volna be, átadta a csendőröknek, akiknek aztán elmondta az egész dolgot. A csendőrség jelentést tett az esetről a vizsgálóbíróknak és ez azonnal elrendelte a nyomozást. Alig indult meg a nyomozás, a vizsgálóbíró névtelen levelet kapott, amelyben az anonim szerző azt írta, hogy az utóbbi időben több váratlan haláleset fordult elő Knézen. Erős, egészséges emberek haltak meg gyors egymásutánban és hirtelen és erős a gyanu, hogy valamennyien mérgezésnek estek áldozatul. Erre még intenzívebben folyt a nyomozás és Fehér Antal vizsgálóbíró a múlt év decemberének majdnem minden napját Knézen töltötte exhumálással. Összesen 13 hulat exhumáltak és azokat megvizsgálás végett két ízben Feletárnak, az országos bírósági vegyészeti hivatal vezetőjének és az igazságügyi orvosi tanácsnak is felküldték. A vegyi vizsgálat kiderítette, hogy két holttestben nincs arzén, a többiben mindben van. Az előzetes nyomozás eredménye alapján Fehér Antal vizsgálóbíró elrendelte a vizsgálatot és Petromán Márta, Argván Vászta, Vuicsics Gyula, Varjasán Pável, Bellu Mitra, ifj. Glasz Miklós és neje, Bieder Katalin és Boggyok Lenkejellen kiadta az elfogatási parancsot. Ezeket — Varjasán Pável és Bellu Mitra kivételével, akik időközben Amerikába utaztak — letartóztatták és tegnap vitték be őket a temesvári ügyészségi fogházba. A letartóztatottak között a legnagyobb bűnös Petromán Márta — a knézi Jäger Mari, — a mérge eladó, aki tíz forintjával árusította az arzént. Amint megtudta, hogy valamely asszony rosszul él az urával, vagy amint arról értesült, hogy valaki szeretné a más feleségét elcsábítani: nyomban felajánlotta a szolgálatait és eöadta a módot, hogy hogyan lehetne a felesleges férjét a legkönnyebben és a legraktikusabban eltenni láb alól. Így amint megtudta, hogy pl.: Glasz Miklós nagyon bolondul Braun Antal felesége után és hogy az asszony is jobban szereti az udvarlóját, mint az urát, meglátogatta őket — és négy-öt nap múlva Braun halott volt. A knéziék nagy izgatottsággal néztek a vizsgálatra, mert azt hiszik, hogy ez sok — eddig titokzatos rejtélyes — dologba, bűnbe fog belévilágítani.

— **Hamis ötvenkoronás.** A resicai posta és táviróhivatal ötvenkoronás bankjegy-hamisítványt foglalt le, melynek feltűnőbb ismertető jelei a következők: A bankjegy német szövegű oldalának bal részén a sarok-négyszög és a női alak feje közt lévő kör alakú diszitmény a valódi bankjegyen a négyzetet érinti, ellenben a hamisítványon az említett diszitményt a négyzetből hézag választja

nekem, amit... hogy hallottam-e? Csak ha elmondhatnám amit tudok... de halgatni arany.

Azt akarja mondani, hogy...
— Ha rózsák lennének, virítanának.

Szegény asszony, úgy érezte egyetlen titkát a gyomrában szaladgálni, mint valami élő egeret. Egészen az ajkáig jött fel és csak erős akarattal nyelhetette ismét le. De hát megesküdtöt s így visszanyelte az egeret és igyekezett másra terelni a beszélgetést. Am az asszonyokat úgy felizgatta ez a beszéd, mint a méhrajta a nap sugarai. Mindnyájan bizonyosak voltak benne, hogy nagy dolog történt Katharinával. Sohasem látták ilyen makacsnak, zárkózottnak és titokzatosnak.

Mintha az a nagy titok, melyet lenyelt és a torkában visszafogott, megakadályozta volna a többi kis titkok kijövetelét. Ugyannyira, hogy az a háromszázezer szó, amit a káposztája és répája között szokott elmondani, most egy hét óta konzerválódott a testében és azt megduzzasztotta és felpuffesztette.

Krisztina, a tejárusné, akinél rendszeren vásárolt, észrevette, hogy csak nagy erővel nyel le egy pár korty tejet. Szép arcszine eltűnt, de mégis meghízott a levegőtől. Furcsa betegség! A ruhái sehogy sem mentek össze rajta és két hét után már a piacra sem mehetett valami vizibetegség-féle miatt.

A rokonok hamar elhívták Huneker doktort, aki belenézett a torkába, meghallgatta a tüdejét, spectroscopikus vizsgálatokat csinált, de sehol sem talált hibát. Nehezen lélekzett ugyan, de láztünetek nem mutatkoztak és így azt mondta, hogy a pulzus, a sziv, a tüdő, a máj, a lép oly rendszeren működnek, mint egy jó svájci óra.

Szigoru diétát rendelt, ne egyék, aludjék keveset, sétáljon sokat és mulasson. De mivel látta, hogy ez a kúra nem használ, sőt még jobban elmérgesíti a bajt, mint tapasztalt orvos, az ellenkező kurát írta elő. Végre megértette, hogy ez se használ semmit, megállt és megfogta a szakállát. Ezalatt a beteg mind puffedtebb lett, nem tudott se ülni, se állni.

Doktor Huneker a szobájába zárkózott, két pár szemüveget tett fel és átkutatta az összes műveket, melyek hidropikus, asztmatikus, limfatikus esetekről szóltak. Nincs az a könyv, mely egy német dokornál ne találnánk és ha ez az eset nem lett volna új az orvosi annáléknak, a német tudós biztosan ráakadt volna az illető kötetre, fejezetre és paragrafusra, hogy aztán alkalmazhassa. Végre elhatározta, hogy a klinikára viteti a beteget: több szem többet lát.

Hordágygyal jött négy ápoló Katharináért, képzelhető, mily nagy tömeg csődült erre össze. Fritz meg a tetőlyukból nézte őket. A négy marok legény karjai közé vette az asszonyt és azon csodálkoztak, hogy nem volt olyan nehéz, mint ahogy külsejéről feltételezni lehetett, bizonyos rugékonyságot és könnyedséget vettek rajta észre, mintha egy ballont érintenének, vagy egy üres vizes üveget vinnének.

Az ajton sehogy sem fért ki, se oldalról, se egyenesen. Három hét óta volt benne a titok. Most már komoly konzultációra hívta Huneker doktor Hinger doktort és a híres fiziologust, Hänger doktort.

Különbéle hipotéziseket állítottak fel és különféle műtétet terveztek.

— Az eset komoly, tisztelt barátaim! — mondja a kezelő orvos, két kezével a szakállát fogva.

— De előbb, — mondja Hänger doktor, szemüvege rugójába kapaszkodva, — verjék le a falat, hogy a beteg kiferjen.

Még tovább folytatták volna e tudós beszélgetést, de hirtelen megszakította őket egy kürt harsogása és közvetlen rá egy hang szólalt meg:

— Közhírre teszem ő felsége a császár nagy manifestumát, mely a szent jubileum alkalmából teljes amnesztiát ad az összes politikai élitélteknek és a szökött katonáknak.

Mikor Katharina ezt meghallotta, hirtelen emelgetni kezdte a karjait, mint egy tyuk, mikor repülni készül, szeméit elforgatta, száját feltáotta, végre elkialtotta magát:

— Fritz, Fritz, Fritz? ...

Mind odafutottak az orvosok, az ápolók, a rokonok, a ház megtelt néppel.

Katharina tovább kiabált:

— Fritz, Fritz, Fritz! — mosolygott, könyvet

végig folytak az arcán, hangja mind tisztább, mind világosabb lett.

— Fritz visszatért, mondá végre, — fent van a

padláson, itt a kulcs, nyissátok ki, meg van meniva.

Köszönöm, jó Istenem! Ha még tovább tart, meghalok. Amerikában volt, ott hallott az amnesztiáról, nem maradhatott távol a nénikjétől, eljött, szegény Fritz. Megérkezett egy este; oh, Jézusom! milyen ijedség! A kertajtón jött be. Épen a vacsorámat készítettem, borsót pirított szalonneszeletekkel. Ugy szeretem azt! Föztem, mire kopogást hallok. Ki az? — krdem. Vezsem a lámpát, megyek ajtót nyitni, és oh, szent Erzsébet! ő volt. Fritz! Menjetez ki emberek, most már jól érzem

magamat, köszönöm szívességeitek. Már könnyekben lélegzem... Mintha ölmöt nyeltem volna, milyen rossz az! Igen, Fritz, egyetlen fia szegény nővéremnek, akit Joachim Barnuf, a kötélverő vett el. Szerelmi házasság volt. Hála az égnek, meg a császárnak, már jobban vagyok!

Déli egy órát tötött, mikor Katharina beszélni kezdett. Éjfélkor még mindig beszélt. A nép egymásnak adta a kilincset, mindenki tudni akarta, hogy mi történt és Katharina folyton ismételte, mert a beszéd jót tett neki, teste mind vékonyabb és mozgékonyabb lett. Ruhái már összemerték rajta, a nép meg ámult-bámult. A Fritz történetével egyetemben más újságok is jöttek a felszínre, mint például az, hogy Krisztinát, a tejárusnőt, Bunsen Pál, az ács, veszi el.

Másnap is vigan és mosolyogva tilt salátás kosarai között, és oly tisztán és bőven folyt ajkairól a beszéd, mint a kut vize.

C. W. Huneker doktor értekezést írt a do-

logról, mely filozófusoknak és pedagógusoknak új

megfigyelésre adott alkalmat. Cikkét a német tudós

így végezte: a szó cirkulációja tisztítja az elmét.

Emilio de Marchi.

el, amelyben az átmenő szalagsáv látható. A hamisítvány magyar szövegében a „törvényes ércpénzt” és „fótanácsos” szavak helyett „törvényes ércpénzt” és „fótanács” szavak vannak s ugyanazon az oldalon alul a jobb- és balfelül levő „50” szám zérusa sokkal kisebb, de amellel vastagabb, mint az ötös számjegy és feltűnően ferde. A sorszám 1068, a szám 91191—50. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter körrendeletben hívta föl a postahivatalokat, hogy az ötvenkoronás bankjegyek elfogadásakor fokozottabb óvatosságot tanúsítsanak.

Irodalom.

* **Iparoskáté** címmel 1907. január elsején egy kézikönyv jelenik meg, mely a magyar iparoság mindennapi utmutatója lesz. Az iparos üzleti életében feltétlenül szükség van olyan gyakorlati kézikönyvre, mely általános ipari kérdésekben felvilágosítást nyújt és magában foglalja mindazt, amit iparosembernek tudnia kell, hogy a hatóságok nagy tömegében, az ipari közigazgatás bonyolult részleteiben eligazodhassék. Az „Iparoskáté” arra vállalkozik, hogy a magyar iparosvilágnak praktikus tanácsadója legyen. Ismertető cikkei, szakbeli dolgozatai, amelyek avatott szakemberek tollából valók, állandó értékűek lesznek és évről-évre kiegészítést nyernek a beállott változásoknak megfelelően. Nem szórakoztató kalendáriumnak indul az „Iparoskáté”, hanem csak hasznos és szükséges közlemények gyűjtője lesz évről-évre, olyan kézikönyv, amelyet napról-napra kezébe vesz minden mesterember, minden gyáros és munkavezető, aki felelős azért, hogy a műhelyben és a gyárban minden úgy történjék, a hogyan ezt a törvény és az üzleti okosság parancsolja. Összefoglalása lesz ez mindenfajta jogszabálynak és tudnivalónak, amit szem előtt kell tartani kifelé: a megrendelővel szemben és befelé: az üzleti személyzettel szemben, ezenkívül felvilágosító az adó- és illeték-ügyekben és a peres ügyek mindennapos kérdéseiben. Kimerítő sematizmusa révén valóságos almanachja lesz az egész magyar iparnak, amelyet egy ipartestület és egy iparkamara sem nélkülözhet, amely ott lesz minden első és másodfokú iparhatósági referensnek íróasztalán. A munka tizenöt ivre terjed s dr. Dóczy Sámuel, az orsz. iparegyesület pénztárosának és ügyészének szerkesztésében jelenik meg.

TÁVIRATOK.

A delegációk.

Budapest, november 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Az ő felsége elnöklete alatt megtartott közös minisztertanácsban már megállapították a delegáció megnyitására formalitásait. E szerint a delegáció alakuló gyűlése november 25-ikén, vasárnap délelőtt lesz, délután 2 órakor az osztrák, 3 órakor pedig a magyar delegáció vonul a budai várba ő felsége elé a trónbeszéd meghallgatására. Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága hír szerint még vasárnap délután ülést tartana, amelyen **Aehrenthal** báró külügyminiszter elmondaná expozéját. Az osztrák delegáció ezzel üléseit december hó 3-ig elnapolná. Lehetséges azonban, hogy a külügyi expozé csak az utóbbi napon hangzik el, egyidejűleg a vörös könyv előterjesztésével. Általánosan hangoztatott kívánság, hogy a delegációk mielőbb készüljenek el a munkájukkal. Ez esetben a király még karácsony előtt Prágába utazna, hogy a cseh fővárosnak már a nyáron igért látogatását beválthassa.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, november 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az országgyűlési függetlenségi párt tegnap este értekezletet tartott, amelyen jelen volt a kormány valamennyi tagja. A párt a költségvetést vette tárgyalás alá, előbb azonban **Thaly László** panaszkodott, hogy a miniszteriumokban a függetlenségi párt tagjai iránt bizonyos hidegséggel viseltetnek. **Wekerle Sándor** miniszterelnök kijelenti, hogy minden párt irányában a miniszteriumok egyforma magatartást tanúsítanak.

Barabás Béla hangoztatja, hogy a kormány sarkalatos programja az alkotmánybiztosítók megszerzése, a választói reform megalkotása, kérni tehát, hogy mennyire vannak ez irányban a munkálatok.

Wekerle Sándor miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány ezeket a kérdé-

séket, úgy amint ígerte, meg fogja oldani, de ilyen nagyszabású alkotásokat nem lehet máról holnapra megcsinálni. A választói jog reformálásáról szóló törvényjavaslat munkában van és épen most dolgoznak a választókerületek beosztásán.

Azután letárgyalták és elfogadták a belügyi tárca költségvetését, valamint a közoktatásügyi tárcát is, amelynek tárgyalása során **Apponyi gróf** kultuszminiszter kijelentette, hogy legközelebb betér jeszli a népoktatási törvény revízióját.

A Fejérváry-kormány vád alá helyezési ügye.

Budapest, nov. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház igazságügyi bizottsága **Holló Lajos** elnökletével ülést tartott, melyen tárgyalás alá vette a Fejérváry-kormány vád alá helyezésére vonatkozó indítványt. Az ülésen a kormány részéről jelen volt **Kossuth Ferenc**, **Polónyi Géza** és **Zichy Aladár** gróf. Az ügy előadója **Visontai Soma** volt.

Polónyi Géza igazságügyminiszter a tárgyalás előtt kijelenti, hogy az alkotmányos kormányzásnak és a jelenlegi kormány meghívásának egyik feltétele az volt, hogy úgy a Tisza-, mint a Fejérváry-kormány minden anyagi felelőség alól felmentessék. Ha tehát most a képviselőház ennek ellenére vád alá helyezi a Fejérváry-kormányt, kénytelen volna a kormány a konzekvenciát levonni és lemondani.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter hasonló értelemben szólal fel és helyteleníti **Hentz Károlynak** a vád alá helyezésére vonatkozó indítványát.

Ezután **Visontai Soma** határozati javaslatot terjeszt be, mely szerint mondja ki a képviselőház, hogy az alkotmány védelmére való tekintettel méltányolja a kormány helyzetét s nem kívánván nehézségeket gördíteni sem az alkotmányos kormányzás, sem a mostani kormány elé, a vád alá helyezéstől eltekint. Mondja ki azonban a képviselőház, hogy a Fejérváry-kormány alkotmányellenes működését a haza ellen való cselekedetnek minősíti s a nemzeti lelkiismeretre bizza annak megbélyegzését. Utasítsa egyttal a képviselőház a kormányt, hogy a képviselőház határozatát falragaszokon közhírré teszi az országban. A tárgyalást holnap folytatják.

Wekerle, Kossuth, Apponyi zombolyai diszpolgársága.

Budapest, nov. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Zombolya községe tudvalevőleg **Wekerle Sándor** miniszterelnököt, **Kossuth Ferenc** kereskedelmi minisztert és **Apponyi Albert** gróf kultuszminisztert diszpolgáruvá választotta. A diszpolgári okleveleket ma adták át a minisztereknek küldöttségileg a zombolyaiak, kiket **Hódy Gyula** mutatott be a minisztereknek. A pompásan kiállított diszpolgári okleveleket **Várnay Imre** nyújtotta át és **Stöckel József** zombolyai ügyvéd intézett beszédet a miniszterekhez. Mind a három kormányfőfiu meleg szavakban köszönte meg a kitüntetést.

A szliácsi választás.

Budapest, nov. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szliácsi választókerületben ma volt a választás a **Battik Ödön** lemondásával megüresedett mandátumra. **Badinyi Lajos** alkotmánypárti volt az egyetlen jelölt, akit ma egyhangulag megválasztottak.

A vámkonferencia.

Budapest, nov. 21. (A „Torontál” ered. távirata.) Bécsből jelentik, hogy a Balkánállamokkal szemben folytatandó kereskedelmi politika irányítására létesített vámbizottságot ma délutánra hívták össze. A bizottság számos nagyfontosságú kérdéssel fog foglalkozni, így elsősorban a szerb kereskedelmi szerződés revíziójával, ha a szerb kormány erre vonatkozólag megteszi az első lépéseket. Az utóbbi időkben a külügyminiszterium s az osztrák, valamint a magyar kormány között beható érteke-

zések folytak le ez ügyben, mindamellett nem sikerült a kérdést teljesen tisztázni. Így eltérnek a vélemények, hogy ideiglenes vagy végleges szerződés alakjában állítás-e helyre a két állam kereskedelmi politikája, de bármint történjék is, a monarchia ragaszkodni fog azokhoz a feltételeihez, amelyek a vámháboru kitörésekor elintézetlenek maradtak s a szerb kormány se tarthat már kétséget afelől, hogy ehhez van köteve a tárgyalások újra való felvétele.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1906 november 21.
A készáruüzlet hivatalos árjegyzése.

B u z a	Kilós	100 kilogr. ára		Kilós	100 kilogr. ára	
		kor.-tól	kor.-ig		kor.-tól	kor.-ig
Tiszavidéki	75	—	—	79	14.95	15.35
Pestvidéki	74	—	—	78	14.40	14.85
Bánsági	75	14.05	14.30	79	—	—
Bácskai	74	—	—	78	14.80	15.10
Szerbiai	76	—	—	79	—	—

Egyéb gabonaneműek		100 kilogr. ára		
		kor.-tól	kor.-ig	
Rozs	elsőrendű	—	12.70	12.80
"	középmínőségű	—	12.50	12.70
Árpa	takarmányáru I. r.	—	12.70	13.—
"	másodrendű	—	12.50	12.70
Köles	—	—	—	—
Zab	elsőrendű	—	14.20	14.60
"	középmínőségű	—	13.90	14.10
Tengeri	belföldi új	—	9.20	9.60
"	román vagy bolgár	—	—	—
"	cinquantin	—	—	—
Repece	káposzta	—	—	—

Határidő-üzlet.

Budapest, november 21. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő arakat jegyezték:
 Buza (áprilisra 1907.) . . . 14.94—
 Buza (okt. 1907.) . . . 15.54—
 Rozs (áprilisra 1907.) . . . 13.36—
 Zab (áprilisra 1907.) . . . 14.98—
 Tengeri (májusra 1907.) . . 10.38—

Nyilttér. *)

Mindenütt kapható

Szaga Kalodont

nélkülözhetetlen fogtisztító-szer,
a fogakat tisztán, fehéren és épségben tartja.

(363—42.34)

Karácsonykor megjelenik!

FORRADALOM

— SZOCIÁLIS REGÉNY. —

IRTA: **SOMFAI JÁNOS.**

Megrendelhető Nagybecskereken a kiadónál: **PLEITZ FER. PAL** könyvnyomdai műintézetében. A husz ives díszes kiállítású könyv megrendelési ára bérmentes küldéssel 4 korona. Bolti ára 6 korona lesz.
(1022—x.9)

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a „szerb- és németpárdányi tej- és más élelmi cikkek értékesítő szövetkezet” a f. évi szeptember hó 30-án tartott rendkívüli közgyűlésében hozott határozata és a nagybecskereki kir. törvényszék mint kereskedelmi bíróságnak f. évi november hó 7-én 9651/1906. ker. szám alatt kelt végzése alapján felszámol.

Ennélfogva felhivatnak a szövetkezet hitelezői, hogy követeléseiket e hirdetmény harmadszori közzétételétől számított 6 hónap alatt érvényesítsék.

Párdány, 1906. évi november hó 16.

1046—3.1

A felszámoló-bizottság.

A jegyzői teendőikben,

de különösen adó és kataszteri munkálatokban teljesen jártas egyén az óteleki közjegyzőségnek havi 80 korona díjazás mellett mint segédmunkás azonnal alkalmazást nyer.

Ótelek, 1906. év november hó 18.

Végh Ferenc.

1041—3.3

körjegyző.

RÁMPÁS

Vörös literje 30 krajcár
Fehér literje 32 krajcár

Dr. Brájjer Lajos
szüllejéből.

Kapható Zápolya-utca 1. sz.
960-x.29

Elveszett

egy 3/4 éves fehér-barna foltu kan vizsla kutyám, „Pick“ névre hallgat. Feltalálót kérem engem értesíteni.
Perlasz, 1906 november 20.

Vuchetich,
jegyző.

(1045-2.1)

Két

butorozott szoba

kiadó

Deák Ferenc-utca 7. sz. a.

(1014-x.92)

FELTÜNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszerű veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY

(48-104.93)

Szöllőkarók,
épületfa, nádléc, lécz, deszka, zsindey, ácsolt és gömbölyű tölgyfa-oszlop, tölgygerenda, asztalos-, bognáraru és szer-számfa, tűzifa.

Aprított puhafa

tűzalágyujtáshoz kötegenként.

Kő-, pir-, fa- és kovács-szén.

Kapható

Kurländer Imréné

Nagybecskerek. (971-50.10)

Fate'epok: Aradáci-ut 263/1. Gizellapart „Kurländer-udvar“. Korona-utca 542-543. Telefon 89.

Iroda:

Korona-utca 585/11.

Telefon 35. sz.

Nyomdász-tanuló

Jó családból

azonnal felvétetik.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

(858-x.49)

Szeged-nagykikinda-nagybecskerek egyesült h. é. vasut.

Érvényes: 1906. évi október hó 1-étől.

Szeged—Karlova—Nagybecskerek.													
Oda					Vissza								
Sz.-v. 4702 I-III.	Sz.-v. 4704 I-III.	Sz.-v. 4706 I-III.	Sz.-v. 4714 I-III.	Motorkösi menetek 4708 I-III. osztály	4710 I-III.	4716 I-III.	Motorkösi menetek 4707 I-III. osztály	4709 I-III.	4715 I-III.	V.-v. 4713 I-III.	Sz.-v. 4705 I-III.	Sz.-v. 4703 I-III.	Sz.-v. 4701 I-III.
645 1010	940	—	225	—	—	880	—	—	—	115	—	630	715
1045 1930	1123	—	422	—	500	1204	—	—	—	1121	—	445 821	406
1045 1930	1146	—	451	—	555	1243	—	—	—	1054	—	420 717	323
1222	1115	—	559	—	820	—	256	627	1030	—	—	345	242
155	1251	—	332	510	951	604	714	1242	549	915	—	255	1232
158	1256	—	337	515	955	608	710	1236	544	911	—	251	1228
206	103	—	344	523	1002	616	700	1232	535	901	—	243	1220
213	105	—	347	524	1003	617	659	1231	532	854	—	241	1219
218	114	—	357	532	1009	624	652	1225	525	845	—	233	1211
227	119	—	403	537	1014	629	646	1220	520	836	—	228	1205
234	127	—	412	545	1020	636	639	1214	513	829	—	221	1197
243	135	—	425	552	1026	643	632	1208	507	820	—	213	1149
258	145	—	436	602	1035	653	621	1158	456	808	—	203	1138
312	202	—	501	619	1051	710	612	1150	447	759	—	155	1130
321	216	—	518	634	1104	724	550	1129	425	733	—	132	1110
—	—	—	529	—	—	733	540	1120	416	721	—	121	1099
322	225	—	544	644	—	734	539	—	415	711	—	120	1057
335	238	—	600	657	—	751	527	—	403	657	—	107	1044
349	252	—	624	711	—	807	512	—	348	639	—	1252	1029
403	306	—	640	725	—	822	457	—	333	616	—	1236	1013
415	319	—	700	737	—	834	445	—	321	602	—	1225	1001
425	329	—	711	747	—	844	435	—	308	549	—	1213	949
V.v. 4712 I-III.	409	—	1021	850	—	554	350	—	280	350	—	1110	V.v. 4711 I-III.
610	220	718	—	657	—	—	—	—	409	—	841	109	713
350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1031
444	344	757	—	755	—	—	—	253	—	—	754	1158	923
455	354	807	—	804	—	—	—	245	—	—	745	1149	915
505	404	817	—	812	—	—	—	236	—	—	735	1139	901
550	425	840	—	843	—	—	—	215	—	—	715	1119	838
610	443	858	—	901	—	—	—	148	—	—	657	1101	754
639	502	917	—	916	—	—	—	134	—	—	643	1047	736
701	518	933	—	932	—	—	—	116	—	—	622	1026	708
718	533	948	—	947	—	—	—	100	—	—	607	1010	646
1209	1041	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	810	—

Nagykikinda—Karlova.											
Oda					Vissza						
V.-v. 4812 I-III.	Sz.-v. 4808 I-III.	Sz.-v. 4802 I-III.	Sz.-v. 4804 I-III.	Sz.-v. 4806 I-III.	Sz.-v. 4810 I-III.	Sz.-v. 4801 I-III.	Sz.-v. 4803 I-III.	Sz.-v. 4805 I-III.	Sz.-v. 4807 I-III.	Sz.-v. 4809 I-III.	V.-v. 4811 I-III.
645 1010	—	—	940	225	880	—	—	—	—	—	715
753	445	985	122	355	—	813	—	285	900	604	—
351	700	1100	230	713	428	610	841	109	825	409	1031
414	722	1120	250	733	448	544	821	1243	805	349	1008
430	737	1134	304	747	502	525	806	1225	750	334	953